

Motion till riksdagen

1989/90:Fi53

av Inger Schörling m.fl. (mp)

med anledning av skr. 1989/90:121 Aktiebolaget
Tipstjänsts stöd till idrotten

AB Tipstjänsts relationer till idrotten och problemen med idrottens kommersialisering

AB Tipstjänst är statligt och har till syfte att få svenskar att ägna sig åt att satsa pengar på olika idrottsevenemang i förhoppning om att göra vinster. Spelöverskottet, spelinsatser minus omkostnader för att ordna spelen, från AB Tipstjänst skall levereras till statskassan.

På senare år har AB Tipstjänst, som ett vanligt aktiebolag med ansvar enligt aktiebolagslagen, vinnlagt sig om att bygga ut sin verksamhet och erbjuder nu en skara av spelprodukter. Omsättningen ökar och med den vinsterna.

I syfte att garantera spelobjekt hela året om har AB Tipstjänst under senare år stött vissa verksamheter inom idrotten. Bland annat är man intresserad av att kunna erbjuda svensk fotboll året om, som komplement eller ersättning för den engelska "fotbollen".

Det finns starka krafter i samhället som på allvar menar att allt överskott från AB Tipstjänst skall gå till idrotten och att det är spelbolaget som skall fördela dessa medel.

AB Tipstjänsts verksamhet stimulerar alltmer till spel och dobbel i vårt land. Spelinsatserna, som nu uppgår till drygt 5 miljarder kronor per år, ökar ständigt. Denna utveckling inger starka betänkligheter.

AB Tipstjänst medverkar genom sin verksamhet aktivt till en ökad kommersialisering av idrotten, och det finns en lång rad problem förknippade med detta utnyttjande av idrotten. Tydliga nackdelar är:

1. att vi får *en stark överbetoning av elitidrott*, som strävar efter ständiga topprestationer, som i många fall har lett till att spelobjekten, idrottspersonerna, faller offer för olika slag av stimulantia för att nå de eftersträlvade kommersiella spelbara topprestationerna.

2. att vi uppmuntrar spelare att äventyra sina ekonomier i strävan efter de snabba klippen,

3. att samhället fräntar sig delvis det långsiktiga ansvaret för att utveckla breddidrott, som ett led i en god ungdomsverksamhet och för bättre hälsa,

4. att *den normala årstidskopplingen för idrotten förskjuts* så att vintersporter bedrivs under milda perioder och sommarsporter bedrivs under kalla

perioder. Detta leder till ett omfattande energislöseri som strider mot de miljö- och energipolitiska mål som riksdagen i demokratisk ordning har beslutat om.

5. att den omfattande kommersialiseringen av idrotten är en del av det konsumistiska och slösaktiga samhälle som vi nu har och som leder till den stora och förödande miljöförstöringen, som hotar vår framtid,

6. att elitidrottare uppträder som levande reklampelare för företag och produkter och idrottsarenorna är fyllda av kommersiella budskap som ofta visas i televisionen, trots generellt förbud mot reklam i svensksända eterprogram.

7. att den kommersialiserade elitidrotten ger skador på sina utövare på grund av ensidig koncentrerad träning och användning av stimulantia. Idrottsskador tar oproportionellt stora resurser i den offentliga vården och fordrar ofta omfattande och dyr specialistvård. I många fall blir skadorna livslånga.

8. att vissa attraktiva lagidrotter har en säreget slapp inställning till våld mellan utövarna i olika lag. Det finns ett obehagligt drag av glorifiering av våld inom speciellt ishockey, något som en sund idrott borde motverka på allt sätt.

9. att en omfattande spelarhandel med spelförbud för dem som inte rättar sig efter idrottens interna regler förekommer. Spelarhandel går nu långt ner i åldrarna.

AB Tipstjänsts nuvarande verksamhet bör ifrågasättas.

Miljöpartiet de gröna ser allvarligt på den beroendeställning som idrotten har fått till reklamen, delvis som en följd av AB Tipstjänsts aktiviteter.

Miljöpartiet de gröna är tveksamt till om AB Tipstjänsts verksamhet fortsättningsvis skall falla under aktiebolagslagens bestämmelser.

Miljöpartiet de gröna menar att spelarhandel är en form av människohandel där människan och hennes färdigheter har reducerats till köpobjekt. Detta borde strida mot grundläggande tankar om medborgares frihet att fritt inom lagens ramar få utnyttja färdigheter och kunskaper.

Betydande delar av AB Tipstjänsts verksamhet och intäkter bygger på elitidrottare och de deltar frivilligt eller ofrivilligt i spelarhandel. Det finns anledning att fråga sig om ett statligt företag skall tjäna pengar på en verksamhet som innehåller så obehagliga inslag som människohandel.

Riksdagens revisorer har kritiserat delar av AB Tipstjänsts verksamheter och att företaget har manipulerat reglerna för disposition av företagets överskott. Den kritiken är orsaken till den föreliggande propositionen.

Regeringens syn på AB Tipstjänst

Den föreliggande propositionen diskuterar några aspekter på verksamheten, som har framförts av riksdagens revisorer.

Speciellt diskuterar regeringen följande:

1. reklamverksamhet, speciellt annonsplats på idrottsmän,
2. avtal med Svenska fotbollförbundet, bl.a. avseende att tider för matcher skall passa Tipstjänsts spelverksamhet.

3. goodwillverksamhet av stor omfattning, speciellt bidrag till idrottsanläggningar.
4. goodwillverksamhet av mindre omfattning, exempelvis en idrottsprofessur.
5. stora tipsveckan, vars överskott tillfaller vissa idrottsliga ändamål.

Regeringen accepterar de två första kategorierna villkorslöst men anser att goodwillverksamheterna endast bör genomföras om de är kommersiellt befogade.

Stora tipsveckan slutligen anses viktig eftersom den håller intresset för spelet uppe och därigenom främjar bolagets kommersiella syften.

Miljöpartiet de gröna kan inte finna annat än att den socialdemokratiska arbetarregeringen helt accepterar det kommersiella spelet kring idrotten. Det är förvånande att regeringen av kommersiella skäl accepterar stöd till icke årstidsanpassad idrott och att AB Tipstjänst skall kunna satsa medel till idrottsprofessur om det är kommersiellt befogat.

Behovet av professurer måste fastställas på saklig grund i en demokratisk process och inte som en del av ett spelbolags goodwillskapande åtgärder för att främja sina kommersiella intressen.

Om sådant skulle göras till en allmän princip skulle forskning och utveckling i framtiden komma att styras av stora företags ekonomiska intressen snarare än av viktiga samhällsintressen.

AB Tipstjänsts verksamhet i nuvarande former måste ifrågasättas

AB Tipstjänst anordnar lovligen för allmänheten spel vars utgång helt eller delvis till väsentlig del beror på slumpen.

Verksamheten framstår med hänsyn till sin art, insatsernas ekonomiska värde och övriga omständigheter som äventyrlig och är ägnad att tillföra anordnaren betydande ekonomisk vinning. Verksamheten bedrivs yrkesmässigt och omfattar stora belopp.

De som *inte* har tillstånd till sådan verksamhet kan dömas till fängelse för dobbleri eller grovt dobbleri.

Skälet till att vi har dobbleriförbud är att verksamheten kan tillfoga enskilda och samhället stora skador.

Den verksamhet som AB Tipstjänst bedriver har veterligt tillfogat många enskilda stora skador.

För att kunna rättfärdiga AB Tipstjänsts verksamhet måste nyttan av den vara så stor att de skador som den förorsakar är försumbara. Detta är dock icke fallet. Därför måste AB Tipstjänsts verksamhet i nuvarande former starkt ifrågasättas.

Vi kräver därför att regeringen tillsätter en utredning som klargör grunderna för och inriktningen av AB Tipstjänsts verksamhet. Härvid måste beaktas att den reklamverksamhet som företaget kan bedriva måste präglas av saklighet och återhållsamhet samt ge minsta möjliga miljöpåverkan.

Miljöpartiet de grönas syn på samhällets stöd till breddidrott och elitidrott

Mot. 1989/90
Fi53

För miljöpartiet de gröna är idrott en mycket viktig del av vårt samhälle:

- Den är viktig som sätt och medel för ungdomar att arbeta och verka tillsammans under uppväxten.
- Den är viktig som ett medel att öka jämlikheten mellan könen.
- Den är viktig som led i ett omfattande folkhälsoarbete när alltför många har stillasittande och monotona arbeten.
- Den är viktig som ett medel att minska våldet i samhället.
- Utvecklad breddidrott kan erbjuda rika möjligheter att komma ut och vara ett led i ett vakert miljöengagemang.
- Breddidrott utan direkt tävlingskaraktär kan verksamt bidra till jämlikhet mellan könen.

Det viktiga för en utvecklad idrott är att den är en *breddidrott*, som engagerar många medborgare.

Kommersialiserad elitidrott har inte dessa kvaliteter. Den inbjuder till passivt betraktande av hjältar och till penningspel på deras framgångar och nederlag.

Bryt mansdominansen inom idrotten

Samhället stödjer idag idrotten på olika sätt med tillsammans ca 5 000 milj.kr. per år.

Eftersom idrotten hitintills har varit helt mansdominerad går huvuddelen av samhällsstödet till pojkar och män. För miljöpartiet de gröna är det viktigt att samhällsstödet blir könsneutralt i den meningen att det skall satsas lika stora belopp på flick- och kvinnoidrott som på pojks- och mansidrott. Med tanke på att det finns fler kvinnor än män i landet borde kvinnoidrottarna totalt få större anslag än mansidrottarna.

Det måste vara en strävan i hela samhället att snarast uppnå denna jämna kostnadsfördelning mellan könen.

Stöd till icke kommersiell, årstidsanpassad idrott

Icke-kommersiell breddidrott skall enligt miljöpartiet de gröna ha ett omfattande stöd från samhället. Det skall vara så stort att sponsring inte behöver tillgripas. Stödet skall ges med ekologiska förbehåll.

Inget samhällsstöd till kommersialiserad idrott

Den kommersialiserade idrotten får finna sig i att spela på den planhalva, som den har valt och bör därför inte få samhällsstöd.

Miljöpartiet de gröna beklagar den cynism som genomsyrar regeringens ställningstaganden i det kommersiella spelet kring idrotten. Vi anser att idrottens värde står långt över dess funktion som spelobjekt.

Demokratiska beslut skall styra samhällets stöd till icke kommersiell idrott

Det normala är att de medel som kommer till statskassan inte öronmärks för speciella insatser. Därför skall också enligt miljöpartiet de gröna överskotten

från AB Tipstjänsts verksamhet tills vidare ograverat gå till statskassan. Det är riksdagen som skall ange riktlinjerna för omfattningen av det stöd som en väl fungerande breddidrott för båda könen skall ha i medvetande om *de ekologiska begränsningar* som vi måste lägga på våra fritidsverksamheter.

I demokratiska församlingar bör vi också motverka idrottens allmänna kommersialisering och satsningen på elitism samt våld.

Spelarhandel

Spelarhandel är en del av den kommersialiserade elitidrotten. Spelarhandel har smak av slavhandel och borde vara en orimlighet i vårt samhälle.

Den torde strida mot internationella överenskommelser om förbud mot människohandel.

Förhållanden kring och rimligheten i spelarhandel och statliga företags direkta eller indirekta roll måste utredas.

Regeringen bör undersöka möjligheterna att lagligen stoppa denna handel.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det är beklagligt att idrotten kommersialiseras och hos regeringen begär förslag om hur kommersialiseringen kan bringas att upphöra.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att idrotten av miljö- och resursskäl måste bli årtidsanpassad och hos regeringen begär förslag om hur detta skall kunna genomföras,
3. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om grunderna för och inriktningen av AB Tipstjänsts verksamhet,
4. att riksdagen beslutar att överskotten från AB Tipstjänsts verksamhet tills vidare ograverat inlevereras till statskassan,
5. att riksdagen beslutar att reklambudskap från idrottsarenor och tävlingar som visas i eter-sändningar riktade till svensk publik inte skall få förekomma.
6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur våld inom idrotten kan minska.
7. att riksdagen beslutar att kommersiell elitidrott inte skall få samhällsstöd.
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den aktivt bör verka för kraftfullt stöd åt breddidrotten och att stödet skall vara könsneutralt och motverka ekologiska störningar samt våld,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att annonsering på idrottsutövare är integritetskränkande,
10. att riksdagen begär dels att regeringen tillsätter en utredning om förhållandena och rimligheten i spelarhandel, dels kommer med förslag om hur sådan lagligen kan förhindras.

Stockholm den 17 april 1990

Mot. 1989/90

Fi53

Inger Schörling (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Kaj Nilsson (mp)

Carl Frick (mp)

Gösta Lyngå (mp)